

Влада на Република Северна Македонија

Врз основа на член 16 ставови 2 и 3 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14, 10/15, 61/15, 154/15, 192/15, 17/16, 37/16 и 20/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/19, 153/19, 180/19, 275/19, 77/21, 122/21, 178/21, 150/22, 236/22, 199/23, 236/23, 263/23, 30/24, 74/24 и 170/24), Владата на Република Северна Македонија, на седницата одржана на година, донесе

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈА НА КАРДИОВАСКУЛАРНИ БОЛЕСТИ (КВБ) ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА 2025 ГОДИНА

I. ВОВЕД

Болестите на срцето и крвните садови претставуваат голема, хетерогена група на заболувања и се на прво место како причини за смрт во генералната популација во Република Северна Македонија. Ишемичната болест на срцето со своите четири клинички форми – ангина пекторис, акутен инфаркт на миокардот, ненадејна срцева смрт и исхемична кардиомиопатија, е најчеста болест од оваа голема група на заболувања, а настанува како последица на атеросклероза во коронарните артерии. Најновите испитувања покажуваат дека атеросклеротичните промени на крвните садови настануваат уште во најраната возраст (после втората година од животот), така што со превенција треба да се започне што е можно порано.

Од големо значење се и цереброваскуларните болести, особено цереброваскуларниот инфаркт, субарахноидалното, интрацеребралното и друг вид крвавење кои се вбројуваат во десетте најчести причини за смрт на населението, а се тесно поврзани со болестите на срцето.

Со Програмата за превенција на кардиоваскуларни болести (КВБ) во Република Северна Македонија за 2025 година се опфатени:

АДУЛТНА КАРДИОХИРУРГИЈА

Кардиохируршките операции и трансплантации на срце се едни од најсложените хируршки интервенции. Бројот на болни кои имаат потреба од кардиохируршка интервенција или трансплантација на срце е во постојан пораст. Како кардиохируршки интервенции се подразбираат интервенциите на отворено срце помеѓу другите реконструкција на срцеви залистоци, замена на срцеви залистоци, аорто – коронарен бајпас и ред други интервенции помеѓу кои врвот го зазема трансплантацијата на срце од кадаверичен дарител. Универзитетската клиника за државна кардиохирургија веќе започна соработка за нови процедури во областа хирургија на срцеви аритмии, процедури кои досега не се работеа во нашата држава со светски познат стручњак и во областа на третман на болести на аортата. Минатата година отворија и Хибридна сала, оперативна просторија со ангиограф, за ендоваскуларно третирање на крвните садови и срцето со минимално ивазивен пристап, кај поголем дел од пациентите со локална анестезија и без потреба од постоперативно интензивно лекување. Осовено важно е што оваа операциона сала овозможува третман на сериозни заболувања на крвните садови и срцето, особено кај пациенти кај кои истите се надополнети во коморбидитети и го зголемуваат ризикот од компликации со класична операција. Најголем бенефит од истата се брз и ефикасен третман на итни пациенти, најчесто политрауматизирани во чија палета постои и крварење, како примарен таргет во третманот на пациентот.

Како и секоја друга гранка од хирургијата, васкуларна и кардиохирургијата бара искусен тим од кардиохирурзи, васкуларни хирурзи, анестезиолози, кардиолози и други, како и среден

Влада на Република Северна Македонија

персонал (инструментарки, медицински сестри, анестетичари, перфузионисти и други) врвни специјалисти од регионот и од целиот свет.

ДЕТСКА ХИРУРГИЈА

Со цел навремено дијагностицирање и третман кај педијатриските пациенти, Министерството за здравство интензивно вложува напори во растот и развојот на педијатриската хирургија како и интензивна хируршка нега.

Преку соработката со тимот на детски хирурзи, се намалува бројот на интервенции на деца кои се лекуваат во странство, а воедно и се едуцира македонскиот тим за нови методи и интервенции кој ќе треба да продолжи да работи самостојно без странски едукатори.

Тимот за неонатална, детска хирургија е составен од: педијатриски хирурзи, детски уролози, и други детски хирурзи, анестезиолози, интензивисти, интернисти, кардиолози, медицински сестри, перфузионисти, анестетичари, инструментарки и медицински сестри за во интензивна нега.

Лимфангиомите спаѓаат во групата на васкуларни малформации, најчесто локализирани на врат, со непосреден контакт и компресија на витални органи и крвни садови во соодветната регија. Неопходно е обука на персоналот од врвни експерти од областа, кои ќе едуцираат третирајќи ги веќе дијагностицираните пациенти на нашата клиника. Во установата се третираат пациенти со различни медицински состојби, меѓу кои и деца со ретки болести кои често бараат високо специјализирани и комплексни медицински третмани, со цел унапредување на работата на Клиниката за детска хирургија, воведување на нови методи, што воедно и ќе значи намалување на бројот на пациенти кои имаат потребата од упатување на лекување во странство.

Со овие интервенции се врши трансфер на „know-how“ на нашиот тим за неонатална хирургија и кардиоваскуларна хирургија, со што овие интервенции во иднина би ги вршеле самостојно нашите специјалисти во Република Северна Македонија.

II. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Главни цели на Програмата за превенција на кардиоваскуларни болести (КВБ) во Република Северна Македонија за 2025 година, се:

- превенција на факторите на ризик;
- навремено препознавање на КВБ;
- намалување на смртноста и инвалидитетот;
- едукацијата на тимот од државната кардиохирургија од страна на едукатори кои со своето искуство и знаење го надоградуваат и пренесуваат на останатите инволвирани колеги. Тимот се состои од специјалисти по кардиохирургија, васкуларна хирургија, анестезија како и среден медицински персонал (медицински сестри, инструментарки, анестетичари и перфузионисти);
- едукација на тим за детска хирургија како и интензивна хируршка нега од страна на тимот кој е составен од доктори (хирурзи, васкуларни, анестезиолози, интензивисти, интернисти, кардиолози) и среден медицински персонал (медицински сестри, перфузионисти, анестетичари, инструментарки и медицински сестри за во интензивна нега)
- лекување на пациенти од цереброваскуларни болести, особено цереброваскуларниот ин-фаркт, субарахно-идално, интрацеребрално и друг вид крвавење, со должина на болнички престој повеќе од 5 години;
- подобрување во лекувањето на секундарно и терциерно ниво;
- подобрување на квалитетот на живот кај адултни пациенти со кардиоваскуларни болести Република Северна Македонија, како би бил во состојба да одговори на се поголемото оптеретување на населението со кардиоваскуларни болести.

Влада на Република Северна Македонија

II. НОСИТЕЛ НА ПРОГРАМАТА

- Министерство за здравство

IV. ИЗВРШИТЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Извршители на активностите на оваа програма се:

- ЈЗУ Општа болница „Борка Талески“ Прилеп
- ЈЗУ Универзитетската клиника за државна кардиохирургија – Скопје
- ЈЗУ Универзитетска клиника за детска хирургија – Скопје

V. ПОТРЕБНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

За реализација на мерките и активностите предвидени со Програмата за превенција на кардиоваскуларните болести во Република Северна Македонија за 2025 година, потребни се следните средства:

	Активности	Извршители	Износ (во денари)
1	Средства наменети за образовни и договорни услуги за тимот кој ја основаше државната кардиохирургија и континуирано работи на растот, развојот и унапредување на државната кардиохирургија на Универзитетската клиника за државна кардиохирургија – Скопје	Универзитетска клиника за државна кардиохирургија – Скопје	9.000000,00
2	Средства наменети за образовни и договорни услуги за тимовите кои континуирано ги воведуваат и развиваат неонаталните хируршки и кардиохируршки интервенции и педијатриска интензивната хируршка нега на Универзитетската клиника за детска хирургија – Скопје	Универзитетска клиника за детска хирургија-Скопје	9.000000,00

Влада на Република Северна Македонија

3	Лекување на пациенти од цереброваскуларни болести, особено цереброваскуларниот инфаркт, субарахноидално, интрацеребрално и друг вид крвавење, со должина на болнички престој повеќе од 5 години	ЈЗУ Општа болница „Борка Талески“ Прилеп	2.000000,00
	ВКУПНО:		20.000000,00

Оваа програма ќе се реализира во обем и содржина на средствата одобрени од Буџетот на Република Северна Македонија за 2025 година, во вкупен износ од 20.000.000,00 денари од основниот буџет на Министерството за здравство.

VI. ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА

Средствата за реализација на активностите предвидени со оваа програма, се предвидени за:

- трошоци поврзани со ангажирање на странски доктори/тимови од еминентни медицински центри од странство и тоа: трошоци за пат, лиценци, сместување и надоместок за извршената едукација и национални студии за превенција од кардиоваскуларни заболувања.

VII. НАЧИН НА ФАКТУРИРАЊЕ НА УСЛУГИТЕ

Министерството за здравство месечно ќе ги распределува средствата на здравствените установи, извршители на активностите врз основа на доставени фактури и извештаи за реализација на активностите содржани во оваа програма.

Во прилог на фактурите здравствените установи имаат обврска да достават :

- пресметка за целиот тим на странски едукатори кои вршат теоретска и практична работа.
- месечен извештај за тимот кој работел директно со пациентите, хирургот, кардиохирургот, прв асистент, втор асистент, анестезиолог.
- месечен извештај на македонскиот тим кој е едуциран од страна на странските тимови,
- шестмесечен извештај за вид и обем на извршени здравствени услуги, број на дијагностички процедури, број на извршени хируршки операции, број на интервентни процедури и број на реоперации и
- годишен извештај за вид и обем на извршени здравствени услуги, број на дијагностички процедури, број на извршени хируршки операции, број на интервентни процедури и број на реоперации.

VIII. ДОСТАВУВАЊЕ НА ИЗВЕШТАИ И РОКОВИ

Влада на Република Северна Македонија

Здравствените установи кои се извршители на оваа програма, најдоцна до (5ти) во месецот доставуваат фактура и месечен извештај за реализирани активности до Министерството за здравство.

IX. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Министерството за здравство ќе ги следи активностите од оваа програма, ќе врши редовни состаноци во јавните здравствени установи извршители на програмата, во делот на реализирани активности и ќе предлага мерки и решенија за надминување на одредени проблеми кои можат да произлезат во тековниот процес на работа.

X. ВЛЕГУВАЊЕ ВО СИЛА

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. _____
_____ година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Северна Македонија,
проф. д-р. Христијан Мицкоски

